

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazard, Cornelius

Antwerpen, 1662

III. Aen-Merckinghe Op de Ketterije der Manichéen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

niet/andersing en souden de Manichéen, communi-
cerende onder de Catholijcken/sonder den beker/
niet kunnen verhozghen ghebleven hebben. Hoe
kan ons dan D. Cabeljau, die saengaende / veroor-
deelen als kettters / de wylle wþ noch hier in ver-
oordeelt wþorden van Gelasius ; ende op den ande-
ren kant de gewoonte volghen vande oude Kiecht-
sunnighe Kercke.

Indien hy wþ seght / dat Gelasius het voor een
sacrilegie hout het Sacrament te depelen.

Ick antwoorde met Gratianus, dat hy alleen-
lyck spreekt vande Priesters die Sacrificie doen/
aen de welcke wþ mede segghen / niet gheoorlost
te zijn/d'eene ghedaente te nemen / sonder d'an-
dere : Leest het opschift van dit Capittel in't
gheestelijck Recht/ welch aldus lupt : De Priester
en moet het Lichaem Christi niet ontfanghen, sonder sijn
Bloedt.

III. AEN-MERCKINGHE

Op de Ketterij der Manichéen.

D. Cabeljau, Pag. 562.

DE Manichéen oordeelden, dat sy wel ghevaest had-
den, wanneer sy haer maer van vleesch e'eten af-
hielden, al schoon dat se haer niet goeden visch, ende au-
dere leckerni, en opvulden. Ende het was by haer een
hoogh strafbare sondc, een kleyn beetje speck of vleesch,
over sijn lippen te nemen, daer sy't niet en achten voor
eenighe straffe weerdigh, sich met de beste vruchten des
veldts, ende andere smakelijcke spijsen dagelijcks te mesten.
Augustinus Lib. 2. de morsbus Manich. C. 13. Wie can loo-
chenen dat het by de Papisten in de veertigh-daghsche va-
sten mede soo toegaeft ? &c.

Catholijcke Antwoorde.

Komt Domine Cabeljau tot Augustinum, op den welcken ghy u beroepen hebt.

Ich bekenne dat Augustinus de Manicheen herispt over 't ghene ghy seght; maer ghy neemt het soa groten opschte van onse Ghemeynste / dat ick my anders niet en kan inbeelden / also dat ghy alleen d'abupsen van sommighe / ende niet de ghewonten van't meeste deel hebt willen beschrijven; zijn de abupsen van sommighe slauwe/ ende sunnelijcke Catholijcken by u reden ghehoegh/ om onse heele Gemeynste in haer vasten/ by de Manicheen te vergheijken?

Doch hoozt Augustinum, op die selve plaetse die ghy citeert:

Ten eersten. Hy approbeert het derven van vleesch/ ende wijn! Indien iemandt. seyd hy / dit doet uit liefde van matigheyt, ende om de dertelheydt te bedwinghen ick probere het.

Item: Ghy seght my, dat den Apostel seyd, goet te wesen g'een vleesch te eten, noch wijn te drincken, als offer iemandt van ons ware, die dit loochende, goedt te zijn.

Dese woorden legghen soo claeer also sp konnen. Augustinus probeert het derven van vleesch/ ende wijn / of hant het selve voor goedt. D'arght ghy my / hoe hy van dit in de Manicheen herispt? hoozt hem voorder spreken, tot dese ketterij:

Ik vraghe u. seyd hy / tot wat eynde ghy lieden u onthout van vleesch, ende wijn? Indien het eynde loflijck is, dan zijn oock onse wetcken eenighen los weerd. Maer indien het eynde quaede is, niemandt en can loochenen, oft het werck is verachtelijck.

Hier hlet / Augustinus en herispt de actie van vleesch derven in haer selven niet/maer wilt die alghemeten hebben upp het eynde / tot het welcke selve ghedaen wordt / om te sien of het quaede/ oft

ost goedt is / waerom hy oock voorstelt het eynde / welck de Manicheen in haer vleesch ende wijn derben/voor haddeu/ te weten / dat hy haer onthielden van vleesch / om dat sy meynden/dat het selve banden dypbel ghemaect was / ende van wijn/om dat sy haer tubeelden / dat het was de galle van den Prince der dypsterissen / ende soo sy daer beueffens leerden/dat dese schepfelen gehenghelt waren met de goddelijcke substantie/ soo onthielden sy haer van de selve / om op den eenen kant / niet onnuttelijck de goddelijcke substantie verlozen te werpen / ende op den anderen kant / om haer door het innemen van soo quade ende dypbelsche schepfelen (soo sy die noemden) niet ontrepachten. Op dit eynde alleen / soo claer blijkt upp de voorgaende woorden Augustini. hale syne berispinghe / ende gheensing op de actie van het derben des bleeschs/ende wijn/ de welcke hy appgoeert / ende voor goedt houdt/ wanneer sy upp een goedt eynde gheschiedt.

Nu het eynde dat wyp voor hebben/ in't derben van vleesch/weet D. Cabeljau wel/dat het gantsche lijk verschilt van dat bande Manicheen. want wyp en hebben gheen ander/ als 'tghene Augustinus selve hier aenpriest / namelijck de liecke vande Marigheydt, ende bedwangh vande dertelheydt. Verbolghengt soo verre is't van daer / dat wyp sonden ghelyck zijn aen de Manicheen. dat wyp in teghendeel overeen-komen met de leerlinghe Augustini.

Doch indien het D. Cabeljau niet en neemt op de actie selve met het eynde / soo moet hy't dan neemen/op het opvullen met leckernijen , ende op de sonde van een heetje vleesch te eten; hier sal hy wederom blauw schenen loopen: want

Door soo veel belangt het opvullen met leckernijen, veel visch , ende andere goede spijsen, soo dat den buyck ghespannen staet, ghelyck D Cabeljau spreekt van de Catholijcken: gheschieden hier in eeuwige abysseu / sy en zijn gheensing te prijsen. Maer daerom en moet onse heele Ghemeypne niet vergheliken

ghelcken woerden hy de Manicheen, veel min als kettersch verdoemt woerden: want't is sekier dat mensche dypsent vrome wereldsche menschen/ ende alle de heiligeusen in dit stück niet plichtig en zijn. Post hier wederom de woorden Augustini: ib. 20. contra Faust. cap. 21. Wat anders, seyd hy/ is de discipline der Christenen, ende wat anders de overdaet van wijn-luypers, ende de dwalinge van swacke.

Wat raeft het eten van een beetje vleesch: Ick wagh van D. Cabeljau, met Augustino hoven, tot wat eynde / oft om wat oorsake wij sulckx den- ben/ oft laten, want uit het eynde / soo als Augustinus oock seght / moet men sien hoedanigh heet werck is/ goedt/ oft quaedt: De Manicheen deden dit / om dat sy meynden / dat het vleesch banden vrybel ghemaect was/maer nochtans ghemen- ghelt niet de goddelijcke substantie/ het eerste soude haer ontrepnyght hebben / het tweede soude haer plichtig ghemaect hebben van de godde, lycke substantie onnuytelyck verquisst te hebben. Wie alleen berftpt Augustinus inde Manicheen, als supersticie / ende reue dypbeliche icere. Hebben wij opt soodanigh eynde voor ghehadt / nopt. Wat dan? Ighene den h. Apostel Paulus seght ad Hebr. 13. 17. Zijt uwe Oversten, oft Voorgangeren, oft (soo 't Dordrechtschen Bijbel dit verlaert Num. 36.) uwe Heiders ghehoorsaem, ende zijt-se onderdanigh. Hebben wij niet soo groote / jaer meerder reden/ om onse gheestelijcke Herders / ende Oversten (volghens dit ghebodt Pauli) onderdanigh te zyn in't derven van sekere spijzen / als eerlijcits ghe- hadt hebben de kindere van Jonadab haer vader/ den welcken aen haer geboden hadde/dat sy nopt gheenen wijn en souden drincken / soo als den h. Propheet Jeremias verhaelt Cap. 35. ende so haer wijn was voorghestelt/ en hebben selfs oock niet een druppelken willen smaken / oft over haare lippen laten komen/ segghende alleen: Jonadab onsen vader heeft ons gheboden, dat wy gheenen wijn en souden drincken inder eeuwigheydt, waer over sy op

op het het hooghsie dan Godt zijn gheprezen gheweest. Hebben wy segghe ick/ gheen meer er te den/ om te segghen in't derben van sekere spijsen/ sae oock van een beetje: onse gheestelycke Oversten hebben ons dat gheboden / aenghesten dat den H. Paulus ons wel expresselijck belast / dat wy onse gheestelijcke Oversten / oft herders souden ghehoorsamen, ende onderdanigh zijo? Iae Eph 5.6. Wilt hy / dat men aan de wereldtsche Heeren sal onderdanigh zijn ghelyck als Christo selve. Hoe veel te meer aan onse gheestelijcke Oversten als sp ons tadt ghebieden? **Wat is onse redeu/die is heel verschillende hande Manichéen.** **Hoo zijn wy dan in dit werck / volghengs de foudanmenten van Augustinus, gantschelyck oock van haer verschillende.**

A E N - M E R C K I N G H E

Op de Ketterije der Elcezaiten.

D. Cabeljau, pag. 564.

DE Elcezaiten baden in een onbekende tale seydt Epiphanius *Heresi* 19. De Papisten bidden ghemeynlijck in soo een tale, die noch het volck, noch een goedt deel van hare Priesterjes verstaen connen.

Catholijcke andtwoorde.

In der waerheydt/dit en is de pijnre niet weert te beantwoorden. Laet ons Epiphanius selbe hier op laten antwoorden: Elxai, seyd hy/ bedrieght het volck, in sijn boeck dat hy ghemaeckt heeft, met seer ydole woorden, als hy soo spreeckt: Dat niemandt de verclarinche en soecke: Maer dat hy dit alleen uytspreeke in sijn ghebedt. **Dat passere de verwerpinghe van mijne vaders verreydt, van hare verdoemenisse, ende van hare betredinghe, ende**

M 5

van